Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ένα μηχανοργανωμένο σύστημα επικοινωνίας σε διασυνοριακές αστικές και ποινικές διαδικασίες (σύστημα e-CODEX), και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1726»

[COM(2020) 712 final — 2020/345 (COD)]

(2021/C 286/15)

Εισηγήτρια: η κ. **Ozlem YILDIRIM**

Διαβούλευση	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 24.2.2021
Νομική βάση	Άρθρο 81 παράγραφος 2 και άρθρο 82 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	31.3.2021
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	27.4.2021
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	560
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	247/0/3

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την προτεινόμενη ρυθμιστική πρωτοβουλία, η οποία πρέπει να συμπληρωθεί από τις προτάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Το σύστημα e-Codex θα έχει έμμεσα θετικά αποτελέσματα, καθώς απλοποιεί και επιταχύνει τις διασυνοριακές δικαστικές διαδικασίες και συνεργασία, κάτι που θα συμβάλει επίσης στη βελτίωση της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς.

1.2. Αξίζει να σημειωθεί ότι το σύστημα e-CODEX δεν περιορίζεται στην ηλεκτρονική δικαιοσύνη. Ενόψει των μελλοντικών εξελίξεων, η ΕΟΚΕ συνιστά να συμπεριληφθεί διάταξη που θα παρέχει τη δυνατότητα άλλων χρήσεων από άλλες δημόσιες διοικήσεις, συμπεριλαμβανομένης, για παράδειγμα, της μεταφοράς ηλεκτρονικών φακέλων ασθενών.

1.3. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να συμπεριλάβει την πτυχή της κλιμακοθετησιμότητας στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού. Μέχρι σήμερα, το σύστημα e-CODEX λειτουργεί σε ορισμένα κράτη μέλη που είναι οι αρχικοί χορηγοί αυτού του έργου. Ωστόσο, το τρέχον έργο e-CODEX πρέπει να κλιμακωθεί και να συνεχίσει να λειτουργεί ομαλά σε όλα τα κράτη μέλη, καθώς αυτός είναι ο στόχος του προτεινόμενου κανονισμού.

1.4. Η ψηφιοποίηση της κοινωνίας, της οικονομίας και της διοίκησης επιταχύνεται και αποτελεί φιλόδοξο στόχο· απαιτείται σαφής σύνδεση με την πραγματικότητα αυτή. Το σύστημα e-CODEX αποτελεί βασικό στοιχείο της «δέσμης μέτρων για την ψηφιακή δικαστική συνεργασία» και της υποδομής ψηφιακών υπηρεσιών ηλεκτρονικής δικαιοσύνης, μεταξύ άλλων πρωτοβουλιών. Επειδή αφορά τη δικαιοσύνη και τα θεμελιώδη δικαιώματα, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να συνδεθεί με τη γενική ψηφιακή στρατηγική «Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης» ([1]), μια βασική πτυχή που δεν αναφέρεται ρητά στον κανονισμό.

1.5. Δεδομένου ότι ο eu-LISA δεν είναι ρυθμιστικός οργανισμός, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το κεφάλαιο 2 του προτεινόμενου κανονισμού πρέπει να εξετάζει τη διαφάνεια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, τη συμμετοχή των κρατών μελών και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών και την αναγκαία ανεξαρτησία των αποφάσεων που λαμβάνονται από τα όργανα που συμμετέχουν στη διακυβέρνησή του.

1.6. Καθώς το σύστημα e-CODEX αποτελείται από μια δέσμη προϊόντων λογισμικού που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία σημείου πρόσβασης ασφαλούς επικοινωνίας, η διασφάλιση υψηλού βαθμού ασφάλειας πρέπει να αποτελεί βασικό στόχο του κανονισμού, νοούμενη ως ανάγκη θέσπισης μέτρων ασφάλειας που θα προστατεύουν την απρόσκοπτη άσκηση των ατομικών δικαιωμάτων.

([1]) COM(2020) 67 final.

1.7. Ένα σημείο στο οποίο η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι αξίζει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή είναι η πραγματική και ευρεία πρόσβαση στην ψηφιακή δικαιοσύνη. Τα οφέλη του συστήματος e-CODEX πρέπει να υπερβούν τις πτυχές που σχετίζονται με τη βελτίωση των ικανοτήτων διαχείρισης, λειτουργίας και επικοινωνίας. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η ανάπτυξη της ψηφιακής δικαιοσύνης πρέπει να έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι όλοι οι πολίτες της ΕΕ έχουν προστατευμένη, ασφαλή, αξιόπιστη και εύκολη πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

1.8. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει τις ανησυχίες που έχουν εκφράσει διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη και κράτη μέλη σχετικά με το κατά πόσο η αρχή της ανεξαρτησίας του δικαστικού σώματος θα διασφαλιστεί επαρκώς κατά τη μόνιμη λειτουργία και την περαιτέρω ανάπτυξη του συστήματος e-CODEX από τον eu-LISA.

2. **Ιστορικό και κύρια σημεία της πρότασης της Επιτροπής**

2.1. Το σύστημα e-CODEX (επικοινωνία μέσω επιγραμμικής ανταλλαγής δεδομένων στον τομέα της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης) εγκαινιάστηκε στο πλαίσιο του πολυετούς σχεδίου δράσης για την ηλεκτρονική δικαιοσύνη 2009-2013 ([2]), με στόχο κυρίως την προώθηση της ψηφιοποίησης των διασυνοριακών δικαστικών διαδικασιών και τη διευκόλυνση της επικοινωνίας μεταξύ των δικαστικών αρχών των κρατών μελών.

2.2. Το σύστημα e-CODEX είναι το κύριο εργαλείο για τη δημιουργία ενός διαλειτουργικού και αποκεντρωμένου δικτύου επικοινωνίας μεταξύ των εθνικών συστημάτων ΤΠ σε διασυνοριακές αστικές και ποινικές διαδικασίες. Πρόκειται για μια δέσμη προϊόντων λογισμικού που επιτρέπει τη σύνδεση μεταξύ των εθνικών συστημάτων, παρέχοντας τη δυνατότητα στους χρήστες, όπως οι δικαστικές αρχές, οι νομικοί και το κοινό, να αποστέλλουν και να λαμβάνουν έγγραφα, νομικά έντυπα, αποδεικτικά στοιχεία και άλλες πληροφορίες με ταχύ και ασφαλή τρόπο. Το σύστημα e-CODEX αποτελείται από μια δέσμη προϊόντων λογισμικού που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία σημείου πρόσβασης ασφαλούς επικοινωνίας.

2.3. Το σύστημα e-CODEX αποτελεί ένα από τα βασικά στοιχεία της πολιτικής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης της Επιτροπής με στόχο τη βελτίωση της πρόσβασης και της αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης στα κράτη μέλη και περιλαμβάνεται στο πολυετές σχέδιο δράσης για την ευρωπαϊκή ηλεκτρονική δικαιοσύνη για την περίοδο 2019-2023 ([3]). Στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο *Η ψηφιοποίηση της δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση — Μια εργαλειοθήκη ευκαιριών* ([4]) επιβεβαιώνεται επίσης ότι αποτελεί το κύριο εργαλείο για ασφαλή ψηφιακή επικοινωνία σε διασυνοριακές δικαστικές διαδικασίες. Στο πλαίσιο μιας ψηφιακής ενιαίας αγοράς που αποσκοπεί στην παροχή υψηλής ταχύτητας, ασφαλών και αξιόπιστων υποδομών και υπηρεσιών, οι λύσεις για την προώθηση της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης αποτέλεσαν μέρος του σχεδίου δράσης για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση του 2016 ([5]).

2.4. Το σύστημα e-CODEX αναπτύχθηκε από 21 κράτη μέλη της ΕΕ με τη συμμετοχή και άλλων τρίτων χωρών/εδαφών και οργανισμών ([6]) μεταξύ 2010 και 2016.

2.5. Επί του παρόντος, το σύστημα e-CODEX τελεί υπό τη διαχείριση κοινοπραξίας κρατών μελών και άλλων οργανισμών, που χρηματοδοτείται από επιχορήγηση της ΕΕ.

2.6. Ο τρόπος με τον οποίο το σύστημα e-CODEX τελεί υπό διαχείριση δεν πρέπει να θέτει υπό αμφισβήτηση την ανεξαρτησία των εθνικών δικαστών.

2.7. Η Επιτροπή υποβάλλει πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση του συστήματος e-CODEX σε επίπεδο ΕΕ, και αναθέτει τη λειτουργική διαχείριση του συστήματος στον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη λειτουργική διαχείριση συστημάτων ΤΠ μεγάλης κλίμακας στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (eu-LISA). Η σταθερή διακυβέρνηση του συστήματος e-CODEX θα καταστήσει δυνατή την καθιέρωσή του ως το εξ ορισμού σύστημα ανταλλαγής ηλεκτρονικών μηνυμάτων για τη δικαστική συνεργασία σε επίπεδο ΕΕ. Ο οργανισμός eu-LISA δεν θα αναλάβει τη διαχείριση του συστήματος e-CODEX πριν από τον Ιούλιο του 2023.

3. **Γενικές παρατηρήσεις**

3.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την προτεινόμενη ρυθμιστική πρωτοβουλία, η οποία πρέπει να συμπληρωθεί από τις προτάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Το σύστημα e-Codex θα έχει έμμεσα θετικά αποτελέσματα, καθώς απλοποιεί και επιταχύνει τις διασυνοριακές δικαστικές διαδικασίες και συνεργασία, κάτι που θα συμβάλει επίσης στη βελτίωση της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς.

([2]) ΕΕ C 75 της 31.3.2009, σ. 1.
([3]) Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1726.
([4]) COM(2020) 710 final.
([5]) COM(2016) 179 final.
([6]) Jersey, Νορβηγία, Τουρκία, Συμβούλιο των δικηγορικών συλλόγων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΔΣΕΕ) και Συμβούλιο των συμβολαιογράφων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CNUE).

3.2. Η Ευρώπη είναι μια ηγετική δύναμη στον ψηφιακό μετασχηματισμό. Το σύστημα e-CODEX είναι καταλύτης για αυτόν τον μετασχηματισμό στην Ευρώπη και στα κράτη μέλη και, το σημαντικότερο, μεταξύ τους. Υπερβαίνει τις λειτουργικές ανάγκες ΤΠ, αγγίζοντας βασικούς παράγοντες όπως η εναρμόνιση, ο πολιτισμός, τα ανθρώπινα δικαιώματα και άλλες διεργασίες που πρέπει να εξεταστούν από τα κράτη μέλη στην ψηφιοποίηση της κοινωνίας και της οικονομίας.

3.3. Καθώς ο εν λόγω κανονισμός παρέχει στους πολίτες τη δυνατότητα να ωφεληθούν από τη βελτίωση της διασυνοριακής πρόσβασης στη δικαιοσύνη, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει επίσης να εξετάσει συγκεκριμένα την αναγκαία ενίσχυση και εναρμόνιση των ικανοτήτων των κρατών μελών στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας. Αυτό έχει ως αφετηρία το ψηφιακό οικοσύστημα που υποστηρίζει το σύστημα e-CODEX, το οποίο πρέπει να επιτρέπει ένα διαλειτουργικό και διασυνδεδεμένο περιβάλλον. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επισημάνει ότι, μέχρι σήμερα, η υιοθέτηση της ΤΠ από το δικαστικό σώμα στην Ευρώπη παρουσιάζει αποκλίσεις. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ ζητεί ισχυρότερη συνεργασία μεταξύ των εθνικών υπουργείων Δικαιοσύνης και σύγκλιση σε ολόκληρη την ΕΕ σε διάφορα επίπεδα, με πλήρη σεβασμό των ειδικών χαρακτηριστικών των εθνικών συστημάτων, συμπεριλαμβανομένων των ρόλων και των αρμοδιοτήτων των διαφόρων εμπλεκόμενων φορέων. Σε τεχνικό επίπεδο, είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη έχουν παρόμοιους βαθμούς αυτοματοποίησης και την τεχνική ικανότητα για τη διεκπεραίωση και την αποθήκευση μεγάλων ηλεκτρονικών εγγράφων, καθώς και για τη διασύνδεση των παρόχων υπηρεσιών με εξαιρετικά ασφαλή τρόπο.

3.4. Η ενίσχυση της εμπιστοσύνης στη διασυνοριακή ηλεκτρονική αλληλεπίδραση μεταξύ των πολιτών, των επιχειρήσεων και των δημόσιων αρχών είναι καίριας σημασίας. Οι επιπτώσεις του κανονισμού σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές στην ευρωπαϊκή ενιαία αγορά (eIDAS) στην υποδομή και τη λειτουργία του συστήματος e-CODEX δεν μπορούν να παραγνωριστούν. Καθώς ο κανονισμός eIDAS ρυθμίζει τις ηλεκτρονικές υπογραφές, τις ηλεκτρονικές συναλλαγές, τους εμπλεκόμενους φορείς και τις διαδικασίες τους, η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι το σύστημα e-CODEX λειτουργεί ως αποτελεσματικό μέσο ευρείας επικοινωνίας. Η υποδομή του πρέπει να λειτουργεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του κανονισμού eIDAS και να επιτρέπει την ασφαλή διαλειτουργικότητα.

3.5. Αξίζει να σημειωθεί ότι το σύστημα e-CODEX δεν περιορίζεται στην ηλεκτρονική δικαιοσύνη. Εν αναμονή του μέλλοντος, η ΕΟΚΕ συνιστά να συμπεριληφθεί διάταξη που θα παρέχει τη δυνατότητα άλλων χρήσεων από άλλες δημόσιες διοικήσεις, συμπεριλαμβανομένης, για παράδειγμα, της μεταφοράς ηλεκτρονικών φακέλων ασθενών. Η χρήση του συστήματος e-CODEX πέραν της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης θα συμβάλει στη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης χρήσης του και θα ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να πραγματοποιήσουν τις απαραίτητες επενδύσεις στις υποδομές τους. Καθώς η εν λόγω πρόταση ρυθμίζει μόνο τις πτυχές της δικαιοσύνης, για να πραγματοποιηθεί αυτός ο στόχος, θα απαιτηθούν διαφορετικές νομοθετικές προτάσεις.

3.6. Η ΕΟΚΕ στηρίζει το σύστημα e-CODEX, καθώς καθιστά δυνατή την ασφαλή ηλεκτρονική διαβίβαση πληροφοριών και εγγράφων σε διασυνοριακές αστικές και ποινικές διαδικασίες. Όπως επισημαίνει η Επιτροπή, ο εν λόγω κανονισμός είναι αναγκαίος για δύο βασικούς λόγους: (1) τη θέσπιση και την πρόβλεψη της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του συστήματος e-CODEX και (2) την ανάθεση της διαχείρισης, της περαιτέρω ανάπτυξης και της συντήρησής του στον οργανισμό eu-LISA. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η αποτελεσματική διακυβέρνηση του ψηφιακού δικαστικού συστήματος απαιτεί τόσο βιώσιμη και σταθερή τεχνική αρχιτεκτονική όσο και ισχυρή υποδομή διακυβέρνησης.

3.7. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να συμπεριλάβει την πτυχή της κλιμακοθετησιμότητας στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού. Μέχρι σήμερα, το σύστημα e-CODEX λειτουργεί σε ορισμένα κράτη μέλη που είναι οι αρχικοί χορηγοί αυτού του έργου. Ωστόσο, το τρέχον έργο e-CODEX πρέπει να κλιμακωθεί και να συνεχίσει να λειτουργεί ομαλά σε όλα τα κράτη μέλη, καθώς αυτός είναι ο στόχος του προτεινόμενου κανονισμού. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι κάθε κράτος μέλος είναι υπεύθυνο να διασφαλίζει την ομαλή λειτουργία και την ασφάλεια των εθνικών συστημάτων και υποδομών ΤΠ, καθώς και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικότητας.

3.8. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να μελετήσει τη δυνατότητα να συνεπικουρήσει οντότητες που δραστηριοποιούνται εκτός ΕΕ, και ειδικότερα σε συνδεδεμένες με την ΕΕ χώρες, στην εγκατάσταση της δέσμης προϊόντων λογισμικού του συστήματος e-CODEX. Η διεύρυνση του πεδίου υλοποίησης του έργου, το οποίο θα πρέπει να βασίζεται σε ένα σαφές μοντέλο συγχρηματοδότησης, θα αποφέρει οφέλη σε όλους τους συμμετέχοντες. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η ανάγκη να διασφαλιστεί η κλιμακοθετησιμότητα και η λειτουργικότητα του συστήματος.

4. **Ειδικές παρατηρήσεις**

4.1. *Ευθυγράμμιση και συνέπεια με βασικές ευρωπαϊκές στρατηγικές*

4.1.1. Η ψηφιοποίηση της κοινωνίας, της οικονομίας και της διοίκησης επιταχύνεται και αποτελεί φιλόδοξο στόχο· απαιτείται σαφής σύνδεση με την πραγματικότητα αυτή. Το σύστημα e-CODEX αποτελεί βασικό στοιχείο της «δέσμης μέτρων για την ψηφιακή δικαστική συνεργασία» και της υποδομής ψηφιακών υπηρεσιών ηλεκτρονικής δικαιοσύνης, μεταξύ άλλων πρωτοβουλιών. Επειδή αφορά τη δικαιοσύνη και τα θεμελιώδη δικαιώματα, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να συνδεθεί με τη γενική ψηφιακή στρατηγική «Διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης» ([7]), μια βασική πτυχή που δεν αναφέρεται ρητά στον κανονισμό.

4.1.2. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η επικείμενη νομοθετική πρωτοβουλία για την τεχνητή νοημοσύνη, την οποία θα παρουσιάσει η Επιτροπή την άνοιξη του 2021 ([8]), πρέπει να εξετάσει συγκεκριμένα τον ρόλο των λύσεων που βασίζονται στην τεχνητή νοημοσύνη για την εξεύρεση λύσεων ηλεκτρονικής δικαιοσύνης, καθώς και τους κινδύνους που συνδέονται με τη χρήση λύσεων που βασίζονται στην τεχνητή νοημοσύνη από τις δικαστικές αρχές. Αυτές οι πιθανές χρήσεις περιλαμβάνουν την «προληπτική δικαιοσύνη» και τα ζητούμενά της, τη χρήση πλατφορμών ηλεκτρονικής επίλυσης διαφορών και τη χρήση αλγορίθμων σε ποινικές έρευνες.

4.1.3. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι το σύστημα e-CODEX δεν συνεπάγεται τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης. Ωστόσο, η τεχνητή νοημοσύνη χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο στα δικαστικά συστήματα. Συνεπώς, λόγω αυτής της έμμεσης σχέσης, η ΕΟΚΕ συνιστά η πρώτη επανεξέταση του συντονισμένου σχεδίου για την τεχνητή νοημοσύνη ([9]), που έχει προγραμματιστεί για το πρώτο τρίμηνο του 2021, να εξετάσει τη σύνδεση μεταξύ της τεχνητής νοημοσύνης και της ψηφιακής δικαιοσύνης και του συστήματος e-CODEX.

4.2. *Αποτελεσματική διακυβέρνηση του συστήματος e-CODEX και λειτουργικές πτυχές του συστήματος e-CODEX*

4.2.1. Δεδομένου ότι ο eu-LISA δεν είναι ρυθμιστικός οργανισμός, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το κεφάλαιο 2 του προτεινόμενου κανονισμού πρέπει να εξετάζει τη διαφάνεια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, τη συμμετοχή των κρατών μελών και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών και την αναγκαία ανεξαρτησία των αποφάσεων που λαμβάνονται από τα όργανα που συμμετέχουν στη διακυβέρνησή του. Για παράδειγμα, και επειδή θα υπάρχει μια κύρια δυνητική ομάδα χρηστών του συστήματος e-CODEX, η συμμετοχή των δικηγόρων θα μπορούσε να συμπεριληφθεί τόσο σε επίπεδο πολιτικής όσο και σε επίπεδο εφαρμογής, προκειμένου να υπάρξει ανταπόκριση, για παράδειγμα, στην ανάγκη να διασφαλιστεί ότι το σύστημα e-CODEX υποστηρίζει ισότιμους όρους όσον αφορά την προσβασιμότητα για όλα τα μέρη και ικανοποιεί τις απαιτήσεις των δικηγόρων. Συνεπώς, οι επαγγελματίες του τομέα απονομής της δικαιοσύνης θα πρέπει να έχουν διαρθρωτική συμμετοχή, και όχι μόνο να ζητείται η γνώμη τους.

4.2.2. Σε λειτουργικό επίπεδο, η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι απαιτείται κάποια διευκρίνιση όσον αφορά, για παράδειγμα, την αυστηρή οριοθέτηση των ζητημάτων εσωτερικών υποθέσεων και το ζήτημα της υπηρεσίας ενιαίας εξυπηρέτησης. Πρέπει επίσης να εναρμονιστούν οι μορφότυποι για την υποβολή και την ανταλλαγή αποδεικτικών στοιχείων μεταξύ δικαιοδοσιών.

4.2.3. Όσον αφορά τον eu-LISA, στον οργανισμό πρέπει να παρασχεθούν επαρκείς ανθρώπινοι και χρηματοδοτικοί πόροι. Για να ενισχυθεί αυτό το σημείο, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη σύστασή της σχετικά με την αναγκαία κατάρτιση του προσωπικού του eu-LISA ([10]), ιδίως δε του προσωπικού ΤΠΕ, η οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει την ορθή κατανόηση του τρόπου με τον οποίο η διαχείριση του συστήματος e-CODEX πρέπει να διασφαλίζει την ανεξαρτησία του δικαστικού σώματος και το δικαίωμα στην αμερόληπτη εκδίκαση της εκάστοτε υπόθεσης. Το σημείο αυτό μπορεί να αναπτυχθεί περαιτέρω στο άρθρο 13 του προτεινόμενου κανονισμού.

4.3. *Υψηλός βαθμός ασφάλειας για την προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών*

4.3.1. Καθώς το σύστημα e-CODEX αποτελείται από μια δέσμη προϊόντων λογισμικού που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία σημείου πρόσβασης ασφαλούς επικοινωνίας, η διασφάλιση υψηλού βαθμού ασφάλειας πρέπει να αποτελεί βασικό στόχο του κανονισμού, νοούμενη ως ανάγκη θέσπισης μέτρων ασφάλειας που θα προστατεύουν την απρόσκοπτη άσκηση των ατομικών δικαιωμάτων ([11]). Η ΕΟΚΕ πιστεύει επίσης ότι ο κανονισμός για το σύστημα e-CODEX πρέπει να τονίζει στο κεφάλαιο 2 ότι εφαρμόζεται μια συμφωνία συνεργασίας μεταξύ του οργανισμού eu-LISA και του Οργανισμού της ΕΕ για την κυβερνοασφάλεια (ENISA) ([12]).

([7]) COM(2020) 67 final.
([8]) https://www.europarl.europa.eu/news/el/headlines/eu-affairs/20201208STO93329/prosechos-sto-ek-i-ee-igeitai-ton-prospatheion-gia-anakampsi-to-2021
([9]) COM(2018) 795 final https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:52018DC0795.
([10]) ΕΕ C 283 της 10.8.2018, σ. 48.
([11]) Γνωμοδότηση EESC-2020-05923 που εγκρίθηκε κατά τη σύνοδο ολομέλειας του Απριλίου 2021 (βλέπε σελίδα 76 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).
([12]) https://www.enisa.europa.eu/media/enisa-in-greek/

4.3.2. Οι ψηφιακές λύσεις πρέπει να διασφαλίζουν υψηλό επίπεδο προστασίας της ιδιωτικότητας και των δεδομένων. Ένας υψηλός βαθμός ασφάλειας συνεπάγεται επίσης την επίτευξη εναρμονισμένης προστασίας των δεδομένων σε εθνικό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων στα κράτη μέλη πρέπει να εφαρμόσουν κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, να εφαρμόσουν αποτελεσματικά τις αρχές προστασίας των δεδομένων και να εξασφαλίσουν επαρκείς χρηματοδοτικούς πόρους για να το επιτύχουν.

4.3.3. Οι κίνδυνοι που σχετίζονται με την ασφάλεια είναι όλο και πιο απρόβλεπτοι. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η αξιολόγηση κινδύνων και ο μετριασμός κινδύνων βρίσκονται στον πυρήνα του ετήσιου κύκλου σχεδιασμού, τυπικών λειτουργιών και υποβολής εκθέσεων του eu-LISA. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, εκτός από τις στρατηγικές μετριασμού κινδύνων και τη χαρτογράφηση «σοβαρών κινδύνων», ο eu-LISA θα μπορούσε να ενισχύσει το πλαίσιό του με τη χαρτογράφηση πιθανών κινδύνων με απροσδόκητα αποτελέσματα. Με τον τρόπο αυτό, θα καταστεί ένας πιο ανθεκτικός και προορατικός οργανισμός.

5. **Σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων**

5.1. *Πρόσβαση στην ψηφιακή δικαιοσύνη για όλους, ως τρόπος διασφάλισης της ισότητας και της αποφυγής των διακρίσεων*

5.1.1. Ένα σημείο στο οποίο η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι αξίζει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή είναι η πραγματική και ευρεία πρόσβαση στην ψηφιακή δικαιοσύνη. Τα οφέλη του συστήματος e-CODEX πρέπει να υπερβούν τις πτυχές που σχετίζονται με τη βελτίωση των ικανοτήτων διαχείρισης, λειτουργίας και επικοινωνίας. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η ανάπτυξη της ψηφιακής δικαιοσύνης πρέπει να έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι όλοι οι πολίτες της ΕΕ έχουν προστατευμένη, ασφαλή, αξιόπιστη και εύκολη πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Η ισότητα πρόσβασης πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο του κανονισμού, ώστε να αποφεύγονται οι διακρίσεις και οι ανισότητες. Η ΕΟΚΕ συνιστά ο κανονισμός για το σύστημα e-CODEX να δώσει μεγαλύτερη έμφαση στο γεγονός ότι οι πολίτες πρέπει να ωφελούνται ουσιαστικά από ίση και αποτελεσματική νομική προστασία και πρόσβαση στην ηλεκτρονική δικαιοσύνη και τις συναφείς ψηφιακές υπηρεσίες.

5.1.2. Τα οφέλη του συστήματος e-CODEX πρέπει να ισχύουν για ένα ευρύτερο κοινό. Όσον αφορά τη συνοριακή διάσταση, οι δικαστικές ή οι διασυνοριακές αρχές δεν είναι τα μόνα ενδιαφερόμενα μέρη. Το περιβάλλον στο οποίο λειτουργεί το σύστημα e-CODEX δεν πρέπει να περιλαμβάνει μόνο τις δικαστικές αρχές και τα σημεία πρόσβασης του συστήματος e-CODEX αλλά και πολλούς άλλους παράγοντες όπως: πολίτες, δικαστήρια, δικαστικούς υπαλλήλους, λοιπό διοικητικό προσωπικό και προσωπικό ΤΠΕ, υπηρεσίες επιβολής του νόμου, συμβολαιογράφους, ειδικούς στην ψηφιακή εγκληματολογική έρευνα, δικηγόρους και τρίτα μέρη που ωφελούνται άμεσα ή έμμεσα από το σύστημα.

5.1.3. Επιπλέον, δεδομένης της σημασίας του συστήματος e-CODEX για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής πρόσβασης των πολιτών και των επιχειρήσεων στη δικαιοσύνη, θα πρέπει επίσης να συμπεριληφθεί αναφορά στην προστασία των δικονομικών δικαιωμάτων.

5.2. *Σεβασμός της ανεξαρτησίας του δικαστικού σώματος και του δικαιώματος αμερόληπτου δικαστηρίου*

5.2.1. Η ανεξαρτησία του δικαστικού σώματος αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της αρχής της διάκρισης των εξουσιών και μια από τις βασικές αρχές του κράτους δικαίου. Η χρήση της τεχνολογίας δεν πρέπει να θυσιάζει τη συνεπή απονομή της δικαιοσύνης. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να αξιολογήσει κατάλληλα το κατά πόσο το σύστημα που χρησιμοποιείται για τη διασύνδεση των εθνικών συστημάτων ηλεκτρονικής δικαιοσύνης είναι ικανό να συμμορφώνεται με τις αρχές του αμερόληπτου δικαστηρίου και της τήρησης της ορθής διαδικασίας. Αυτές οι διασφαλίσεις εφαρμόζονται, ειδικότερα, στην περίπτωση παράδοσης του συστήματος e-CODEX στον eu-LISA.

5.2.2. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει τις ανησυχίες που έχουν εκφράσει διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη και κράτη μέλη σχετικά με το κατά πόσο η αρχή της ανεξαρτησίας του δικαστικού σώματος θα διασφαλιστεί επαρκώς κατά τη μόνιμη λειτουργία και την περαιτέρω ανάπτυξη του συστήματος e-CODEX από τον eu-LISA. Οι διατάξεις της πρότασης που αναφέρονται στην ανεξαρτησία του δικαστικού σώματος, ως έχουν, δεν είναι ικανοποιητικές. Δεδομένης της σημασίας αυτής της αρχής, απαιτείται ισχυρότερη διατύπωση. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ ζητεί να διευκρινιστεί ο τρόπος με τον οποίο η προτεινόμενη δομή διακυβέρνησης του συστήματος e-CODEX θα διασφαλίσει αποτελεσματικά αυτήν την αρχή στην πράξη.

5.3. *Σεβασμός και αναφορά στα θεμελιώδη δικαιώματα*

5.3.1. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι ο εν λόγω κανονισμός πρέπει να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και να τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται ειδικότερα από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από τα συντάγματα των κρατών μελών. Σε αυτά περιλαμβάνονται το δικαίωμα στην ασφάλεια, το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και οι αρχές της νομιμότητας και της αναλογικότητας. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η προστασία των εν λόγω δικαιωμάτων εξαρτάται επίσης από τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες τα δικαιώματα αυτά ενδέχεται να θίγονται, και από το ποιος αποφασίζει επ' αυτού.

5.3.2. Η χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών δεν θα πρέπει να υπονομεύει το δικαίωμα αμερόληπτου δικαστηρίου και το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό όσον αφορά: τις ίσες ευκαιρίες και για τους δύο διαδίκους ώστε να υπερασπιστούν τη θέση τους (ισότητα των μέσων)· το δικαίωμα να γνωρίζουν/σχολιάζουν το σύνολο των αποδεικτικών στοιχείων και των παρατηρήσεων που έχουν κατατεθεί (εκατέρωθεν ακρόαση)· το δικαίωμα σε δημόσια ακρόαση· σε ποινικές διαδικασίες, τη μη παρέμβαση στα δικαιώματα υπεράσπισης.

5.3.3. Στην πρόταση πρέπει να συμπεριληφθεί ειδική αναφορά στην εφαρμοσιμότητα του τίτλου VI: «Δικαιοσύνη» του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και στο άρθρο 47 αυτού.

Βρυξέλλες, 27 Απριλίου 2021.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Christa SCHWENG